

INZICHTEN EN INSPIRATIE

Beter aansluiten op verpleeghuisbewoners met dementie

2020

Leren van de COVID-19 maatregelen op deze vier thema's:

Laat je *inspireren* en ga aan de slag

LEREN VAN COVID-19 MAATREGELEN

De COVID-19 maatregelen in maart 2020 hadden veel impact op verpleeghuizen en hun bewoners. Ze mochten geen bezoek meer toelaten om bewoners te beschermen en om virusverspreiding te voorkomen. In veel gevallen veranderde de mate waarin bewoners, waaronder mensen met dementie, onbegrepen gedrag vertoonden.

Onbegrepen gedrag

Mensen met dementie doen soms dingen die niet goed begrepen worden. Dit onbegrepen gedrag komt voor bij 80-90% van de mensen met dementie in een vroeg of later stadium van de aandoening. Onbegrepen gedrag is gedrag dat de persoon met dementie en/of zijn omgeving als moeilijk hanteerbaar ervaart. Vaak komt onbegrepen gedrag voort uit het niet meer goed kunnen uiten van lichamelijke of geestelijke klachten.

AAN DE SLAG MET ZEVEN ZORGORGANISATIES

Zeven Verpleeg- en Verzorgingshuizen en Thuiszorg (VVT) organisaties hebben tussen juni en december 2020 deelgenomen aan drie bijeenkomsten om te leren van de impact van de COVID-19 maatregelen op het onbegrepen gedrag van verpleeghuisbewoners met dementie. Het delen van ervaringen tijdens deze bijeenkomsten stond centraal, en het aan de slag gaan met de lessen uit deze periode, gericht op de toekomst. Via experimenten met kleine aanpassingen onderzochten ze hoe ze beter aan kunnen sluiten bij mensen met dementie.

INZICHTEN VERDEELD IN VIER THEMA'S:

Dit kennisproduct biedt inzicht in de ervaringen en geleerde lessen. Op basis van deze ervaringen en literatuur over het effect van de COVID-19 maatregelen op onbegrepen gedrag, zijn de inzichten verdeeld over vier thema's:

1. Verandering in dagbesteding
2. Bewoners beter leren kennen
3. Zorgen voor meer rust in de woonomgeving
4. Afspraken met en over bezoek

Zelf aan de slag

Ben jij op zoek naar inspiratie, inzichten of kleine aanpassingen die mensen met dementie kunnen helpen? Via voorbeelden, ervaringen en suggesties ontdek je in dit kennisproduct hoe je de omgeving voor mensen met dementie beter op hen kunt laten aansluiten.

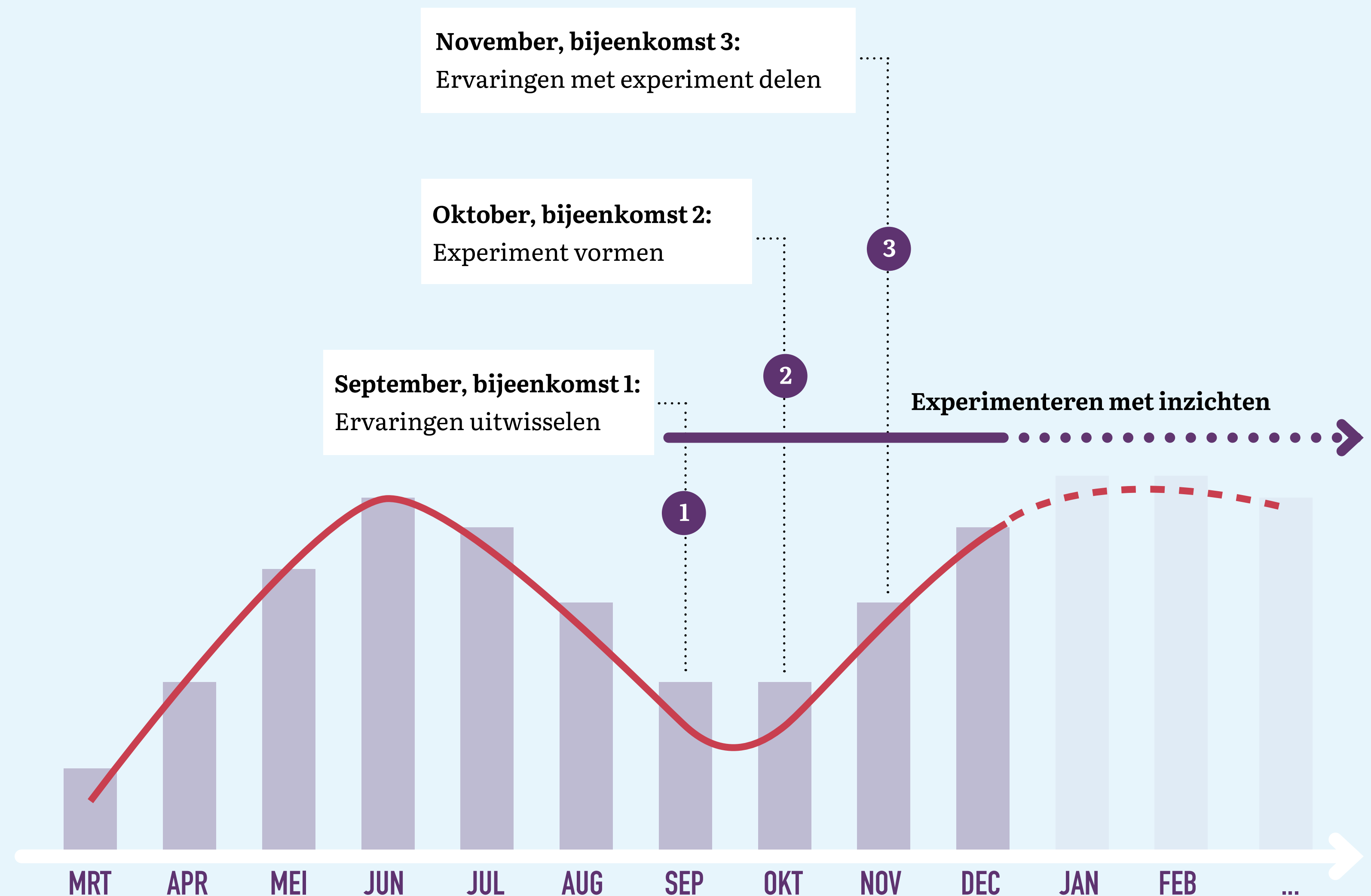
KENNIS UIT DE PRAKTIJK EN LITERATUUR

De volgende zeven verpleeghuisorganisaties hebben meegewerkt aan dit product:

- Atlant
- Avoord
- Axion Continu
- Marga Klompe
- Topaz
- Woonzorg Haaglanden (WZH)
- Zonnehuisgroep Amstelland (ZHGA)

Tijdens drie bijeenkomsten in de maanden september, oktober en november wisselden verpleegkundigen, psychologen, specialisten ouderengeneeskunde, coaches en managers van de organisaties uit over hun persoonlijke praktijkervaringen. Deze bijeenkomsten vonden plaats na een periode waarin het aantal besmettingen daalde en daarna weer stegen.

Op basis van deze ervaringen en de eerste inzichten uit de literatuur zijn de organisaties gestart met kleine experimenten om onbegrepen gedrag bij bewoners (positief) te kunnen beïnvloeden. Deze experimenten zullen na afloop van dit project in 2021 verder doorlopen.

2020

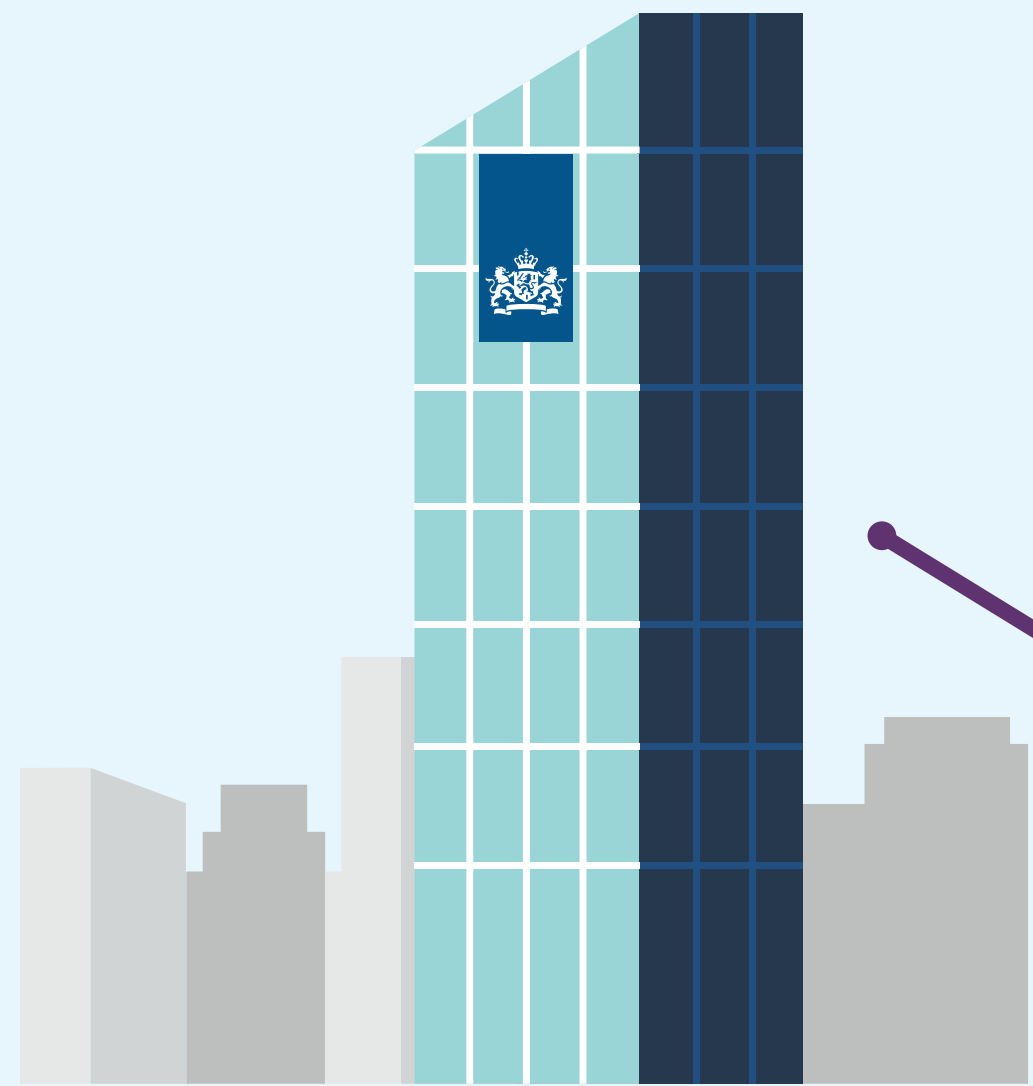
Besmettingen Covid-19 in Nederland

2021

INZICHTEN VANUIT LITERATUUR

Welke inzichten biedt de literatuur in de impact van de COVID-19 maatregelen op onbegrepen gedrag bij mensen met dementie in het verpleeghuis? In totaal hebben we 15 Nederlandse, en niet-Nederlandse artikelen bestudeerd. **De onderzoeken beschrijven zowel positieve + als negatieve - effecten van de maatregelen op deze mensen**, waarbij vaker negatieve dan positieve effecten worden genoemd. Aanvullend onderzoek met een langere looptijd en een onderscheid in doelgroepen is nodig om uitspraken te kunnen doen over de herkomst van deze effecten.

COVID-19 MAATREGELEN

GEEN BEZOEK VAN NAASTEN ZORGDE BIJ BEWONERS VOOR

- + minder prikkels, meer rust, en een afname van onbegrepen gedrag
- onbegrip en frustratie
- verdriet en depressie

WEINIG TOT GEEN ACTIVITEITEN ZORGDE BIJ BEWONERS VOOR

- + meer rust en minder overprikkeling
- + meer ruimte voor bewoners om contact met elkaar en met de zorgmedewerkers te hebben
- apathisch en passief gedrag
- irritaties en een toename van onbegrepen gedrag

ONRUST OP DE AFDELING

- de onzekerheid, angst voor besmettingen en constant veranderende maatregelen hebben in sommige verpleeghuizen hun weerslag gehad op de zorgmedewerkers en de sfeer binnen zorgteams
- + er zijn zorgteams waar de gedeelde spanning, de relatie tussen medewerkers juist versterkte

CONTACT TUSSEN ZORGMEDEWERKER EN BEWONER

- + meer tijd over voor persoonlijker contact tussen bewoner en zorgmedewerker
- een zwaardere druk op zorgmedewerkers in verpleeghuizen waar er juist weinig ruimte was voor aandacht
- het dragen van beschermende middelen en het bewaren van afstand leidde soms tot angst, onbegrip en onrust

TOELICHTING

GEEN BEZOEK VAN NAASTEN

Voor een deel van de bewoners zorgde de afwezigheid van bezoek voor minder prikkels, meer rust, en een afname van onbegrepen gedrag.^{14, 6} Naasten worden in verpleeghuizen vaak in de huiskamers ontvangen, wat voor onvoorspelbare situaties en onverwachte geluiden kan zorgen. Daarom nam ook hier de rust toe. Het bezoekverbod en het daarmee wegvalen van vertrouwde gezichten had op een ander deel van de bewoners juist nadelige effecten.⁶ Het veroorzaakte onder andere eenzaamheid en leidde tot onbegrip en depressie, waarbij sommigen de frustratie op de familie richtten (“Ze hebben me hier gedumpt”).^{4, 5, 6, 10, 11, 12, 13, 17} Een deel van de bewoners leefde daarom ook op toen bezoek weer (gedeeltelijk) mogelijk was.^{9, 16} Bij een ander deel zorgde het weer toelaten van bezoek juist voor meer onrust, omdat zij de familie bijvoorbeeld niet meer herkenden.⁹

Naasten worden vaak de ‘ogen, oren en belangenbehartiger’ van de bewoner met dementie genoemd.⁷ Zij hebben vaak unieke informatie over de behoef-

ten van de persoon met dementie, die hij of zij zelf niet meer kan uiten. Met hun afwezigheid werd de ondersteunende rol van de naaste in sommige gevallen gemist.

WEINIG TOT GEEN ACTIVITEITEN

Het wegvallen van groepsactiviteiten betekende minder vaste verplichtingen voor de bewoners en daardoor minder prikkels. Voor sommigen leidde dit tot meer rust en minder overprikkeling.⁶ Daarnaast was er nu meer ruimte voor bewoners om contact met elkaar en met de zorgmedewerkers te hebben.^{5, 6, 14} Bij andere bewoners zorgde de afwezigheid van dagbesteding, en het in sommige gevallen verplicht op de kamer verblijven, juist voor te weinig fysieke beweging en onderprikkeling.¹¹ Er was behoefte aan meer activiteiten, terwijl dit door de zorgmedewerkers niet altijd geboden kon worden.³ Dit leidde bijvoorbeeld tot apathisch en passief gedrag.^{6, 14} In sommige verpleeghuizen zaten bewoners langdurige op elkaars lip. Dit had in sommige gevallen irritaties en een toename van onbegrepen gedrag als gevolg.⁶

CONTACT TUSSEN ZORGMEDEWERKER EN BEWONER

Doordat niet-zorggerelateerde medewerkers niet in de verpleeghuizen mochten komen en zoveel mogelijk vaste medewerkers op een groep werkten, zorgde dit voor meer rust op de afdeling. Doordat bewoners daarnaast geen bezoek ontvingen en vaak weinig andere verplichtingen hadden, bleef er meer tijd over voor persoonlijker contact tussen bewoner en zorgmedewerker, wat een positieve uitwerking kan hebben gehad op de bewoner.¹⁴ Toch legde deze nieuwe en uitgebreide rol een zwaardere druk op zorgmedewerkers. In sommige verpleeghuizen was het daardoor niet altijd mogelijk om structureel meer aandacht voor de bewoner te hebben.¹⁷

Daarnaast leidde het werken in beschermende kleding (zoals mondkapjes) en het bewaren van afstand soms tot angst, onbegrip en onrust. Bewoners herkenden de medewerkers bijvoorbeeld niet door hun mondkapje, of begrepen de maatregelen niet.^{1, 8, 11, 12}

ONRUST OP DE AFDELING

De onzekerheid, angst voor besmettingen en constant veranderende maatregelen hebben in sommige verpleeghuizen hun weerslag gehad op de zorgmedewerkers en de sfeer binnen zorgteams.⁶ Mensen met dementie, die de situatie niet goed begrepen, kunnen deze stress hebben gevoeld. Mogelijk heeft dit een negatieve invloed gehad op hun eigen onrust.¹ Toch zijn er ook zorgteams waar de relaties tussen de medewerkers juist verbeterde, wat juist positieve effecten kan hebben gehad op de bewoners.⁶

WAT BETEKENT DIT?

Bovenstaande bevindingen laten zien dat dezelfde maatregelen voor iedere bewoner anders uitpakten. Maatwerk is dus belangrijk.^{3,17} De thema's laten zien dat hier kansen liggen, omdat blijkt dat een deel van de bewoners hier positief op reageert. Daarom is het van belang dat verpleeghuizen op zoek gaan naar een balans tussen enerzijds het welzijn van de individuele bewoner, en anderzijds het beschermen van de locatie tegen besmettingsgevaar.¹⁶

**1.
Verandering in
dagbesteding**

Verandering in dagbesteding

‘Maatwerk is heel belangrijk, en ook best lastig soms. We moeten ons blijven afvragen: waarom doen cliënten wat ze doen? Blijven verkennen en onderzoeken.’ - ZHGA

SITUATIE

Mensen met dementie kregen door de COVID-19 maatregelen te maken met minder of geen (groeps-) activiteiten, beperkt naar buiten mogen en zoveel mogelijk op de eigen kamer, woning of afdeling blijven. Deze maatregel leidde soms tot meer onbegrepen gedrag, maar ook tot minder onbegrepen gedrag. Mogelijke oorzaken hiervoor zijn minder verplichtingen en prikkels en meer structuur en rust. Medewerkers boden vervolgens meer passende activiteiten aan op de eigen woning of locatie.

AANBOD VAN ACTIVITEITEN AANSLUITEN OP BEHOEFTE VAN BEWONERS

Het wegvallen van activiteiten bood de mogelijkheid om die activiteiten op de groep te organiseren die aansluiten bij de behoeften van de bewoners. Hierdoor konden bewoners in veel gevallen zelf kiezen of ze mee wilden doen. Aan de andere kant betekende dit ook dat (zorg)medewerkers zich vaker bezighielden met het organiseren van activiteiten, al dan niet met ondersteuning van een activiteitenbegeleider of fysiotherapeut.

Inzichten uit de praktijk

Bied maatwerk voor de bewoners:

- Volg het ritme van de bewoners. Maak uitzonderingen voor maatwerk en durf af te wijken van de vaste structuur van medewerkers.
- Bied activiteiten aan die aansluiten op de behoefte van bewoners (zie ‘Bewoner beter leren kennen’).
- Laat bewoners kiezen of ze deel willen nemen aan deze activiteiten.

Zorg voor een goede samenwerking

tussen zorgmedewerkers, fysiotherapeuten en activiteitenbegeleiders om persoonsgerichte activiteiten te kunnen organiseren.

‘Het organiseren van de activiteiten op de groep was zo’n succes in de coronatijd dat we het nu voortgezet hebben binnen de afdeling. Dit wordt aangeboden naast het reguliere aanbod en bevalt prima.’ - Atlant

Ervaringen en inspiratie

Zelf aan de slag

PASSENDE ACTIVITEITEN OP DE WONING

ZHGA wil meer passende activiteiten op de woning aanbieden. Hiervoor ontwikkelt een werkgroep van activiteitenbegeleiders, huiskamerbegeleiders, ergotherapeuten, beweegagogen, mantelzorgers en vrijwilligers een toolbox voor medewerkers. Deze toolbox bevat handvatten, tips en alternatieve manieren voor het organiseren van persoonsgerichte activiteiten en beweging.

VAN DAGACTIVITEITENCENTRUM NAAR ACTIVITEITEN OP DE GROEP

Toen de bewoners vanwege corona niet meer naar het dagactiviteitencentrum konden, bedacht Atlant een mooi alternatief. Zij richtten een ruimte zo in dat de activiteiten ook op de groep konden plaatsvinden. Hierdoor sluiten er nu meer mensen aan bij activiteiten die anders niet zouden zijn gegaan.

INTERNE SPEEL-O-THEEK OPSTARTEN

WZH experimenteert op huiskamers met het aanbieden van verschillende activiteiten. Daar worden materialen voor aangeschaft. Soms 'slaan' deze materialen niet aan en blijft het in een kast liggen. Zonde, want bij andere bewoners kan het wel aanslaan. Daarom wordt nu onderzocht of er een speel-o-theek kan worden opgestart waarbij materialen worden geleend.

Verandering in dagbesteding

Doe inspiratie op over zinvolle dagbesteding:

- [Centrum voor Consultatie en expertise](#)

Ontdek mogelijke oplossingen voor dagbesteding tijdens corona:

- [Tips voor dagbesteding op Waardigheid en Trots](#)
- [Mooie initiatieven tijdens de coronacrisis op Waardigheid en Trots](#)

'Waar de ene bewoner of huiskamer sjoelen geweldig vindt, kan dat op een andere huiskamer helemaal niet zo zijn. Uitwisselen van materialen is daarom een uitkomst!' - WZH

2. Bewoners beter leren kennen

Bewoners beter leren kennen

‘Nieuwe bewoners op de afdeling delen vaak niet direct alles over zichzelf. Logisch, er is vertrouwen en veiligheid nodig en er komt veel op hen af. Daarom is het van belang dat wij de bewoners actief blijven leren kennen, ook als hij of zij al een tijdje op de locatie wonen’ - WZH

SITUATIE

De COVID-19 maatregelen beperkten de bezoekmogelijkheden in grote mate. Daarnaast werden er weinig of geen activiteiten aangeboden. Hierdoor waren bewoners en medewerkers meer op elkaar aangewezen. Zo ontstond meer persoonlijk contact tussen bewoners en medewerkers, en bewoners onderling. Ook werd het daardoor nog relevanter om te weten wie de bewoner is en wat hij leuk of prettig vindt om te doen. Als de medewerkers meer persoonlijk contact hebben met de bewoners en hen beter leren kennen, kunnen ze beter aansluiten op de behoeften van de bewoners.

CONTACT TUSSEN MEDEWERKERS EN NAASTEN

Meer contact tussen medewerkers en naasten kan ook bijdragen aan de afname van onbegrepen gedrag. Via naasten kunnen medewerkers beter zicht krijgen op het levensverhaal van de bewoner. Daarnaast kunnen naasten helpen om (vroegse signalen van) onbegrepen gedrag te herkennen, bespreken en hier oplossingen voor te zoeken.

Inzichten uit de praktijk

Zorg voor voldoende personeelscapaciteit voor ‘echt’ contact met bewoners en naasten:

- Zoek naar ondersteuning voor teams, waardoor meer tijd is dan alleen voor zorgtaken.
- Neem bepaalde taken weg bij zorgmedewerkers. Bijvoorbeeld door het inzetten van gastvrouwen.

Hulpmiddelen

- Creëer meer aanknopingspunten voor contact. Bijvoorbeeld door de kamer persoonlijk in te richten.
- Plan persoonlijk contact in de agenda, zodat het niet vergeten wordt.

‘Als je als psycholoog op de afdeling aanwezig kunt zijn, kun je de cliënt zelf zien. Daarnaast krijg je beter mee hoe het gaat tussen cliënt en team. Daardoor kun je in samenspraak een passender advies geven.’ - Avoord

Ervaringen en inspiratie

Zelf aan de slag

BEWUST BEWONERS LEREN KENNEN

AxionContinu werkt aan het vergroten van bewustwording bij medewerkers, zodat zij de bewoner beter leert kennen en daardoor nog meer maatwerk kan bieden. Een aantal psychologen stelt tijdens de gedragsvisite met het zorgteam de nadrukkelijke vraag 'Wat weten we van de bewoner?'. Hierdoor vinden medewerkers soms logische verklaringen in het gedrag van bewoners en realiseren zij zich dat zij hier zelf mogelijk een rol in kunnen spelen door een andere benadering of activiteit.

LEVENSLIOP OP MEER MANIEREN

Een Levensloop van de cliënt die door de familie is ingevuld helpt om bewoners te leren kennen. WZH gebruikt daarnaast kaartspellen met helpende vragen op verschillende thema's om in gesprek te gaan met bewoners en hun familie.

BEHANDELAREN OP DE AFDELING

Tijdens de eerste coronagolf konden de psychologen en andere behandelaren van Avoord vaak niet op de afdeling komen, vanwege besmettingen. Een groot gemis voor velen. Door de maatregelen en beschermende middelen konden de behandelaren tijdens de tweede coronagolf de bewoners op de afdelingen blijven behandelen. Zo konden zij ook inspelen op de interactie tussen bewoner en team. Daarnaast waren ze beschikbaar voor de zorgmedewerkers die behoefte hadden om hun verhaal te doen. De aanwezigheid en zichtbaarheid van de behandelaren op de afdelingen werd zeer gewaardeerd.

Bewoners beter leren kennen:

- [Webinar 'Hoe leer ik een bewoner kennen' van Universitair Netwerk voor de Care-sector ZH](#)
- [Publicatie 'Ken je client'](#)
- [E-learning: 'Levensverhaal' van Centrum voor Consultatie en Expertise\)](#)

'Tijdens een gedragsvisite realiseerde een medewerker zich dat een bewoner, een bezige bij voor haar CVA, nu misschien zo onrustig was omdat ze zich niet meer goed kan uiten.' - Axion Continu

MAAK CONTACT MET NAASTEN EN LEER HUN PERSPECTIEF KENNEN

Het aansluiten op de behoeften van cliënten is soms ook een uitdaging. Naasten zijn soms de oren en ogen van de cliënt. Zij kunnen informatie geven die je niet op een andere manier kunt verkrijgen. Hoe kom je op een goede manier in contact met naasten? Enkele organisaties hebben samen met Ilse Raats ([Zorg van Betekenis](#)) stilgestaan bij eerdere ervaringen. Zij deden dit door middel van de EBCD methodiek, waaruit onderstaande vragen zijn afgeleid.

DE METHODIEK

Stel vragen om in contact te komen met een naaste van de bewoner, zoals:

- Wil je me vertellen over een moment uit de zorg (contact tussen medewerker en bewoner/ mantelzorger) dat je raakte?

Vraag hier eventueel op door:

- Wat gebeurde er precies? Wie waren erbij? Waar? Wanneer?

Probeer vervolgens de opgave of moeite te achterhalen, en wat de situatie vraagt.

Ga samen na:

- Wat was een passende respons geweest (zonder oordeel)?
- Was er sprake van passende of niet passende respons (zonder oordeel)?

Eventueel:

- Was er mogelijk een **waarde** (zie kader) die ten grondslag lag aan het moment (en de emotie) beschreven in de eerste vraag?

Voorbeelden van waarden:

zelfstandigheid, vrijheid, gelijkwaardigheid,
verbinding, gezamenlijkheid, oog voor elkaar,
verantwoordelijkheid, betrouwbaarheid,
zekerheid, plezier, variatie.

Bron: Anne Goossens (UvH), gebaseerd op EBCD methodiek Bate & Robert (2006)

3. Zorgen voor meer rust in de woonomgeving

Zorgen voor meer rust in de woonomgeving

Inzichten uit de praktijk

SITUATIE

Bij mensen met dementie komt prikkelbaarheid en apathie veel voor. Het is belangrijk om in de directe omgeving van mensen met dementie bewust om te gaan met prikkels en wanneer het nodig is te zorgen voor voldoende rust.

Tijdens COVID-19 bleek dat veranderingen in prikkels of omgeving effect hebben op het optreden van onbegrepen gedrag. In sommige verpleeghuizen waren bewoners ineens meer aanwezig in de huiskamers door het wegvallen van dagbesteding. Op een andere plek waren juist minder mensen aanwezig, doordat bezoek niet meer in het verpleeghuis mocht komen.

ONGEWENSTE PRIKKELS VERMINDEREN

Deze nieuwe situatie maakte dat zorgmedewerkers in sommige verpleeghuizen meer bewust zijn van het effect van hun eigen gedrag op de bewoners, en de prikkels die zij hiermee zelf veroorzaakten. Hierdoor merkten ze bijvoorbeeld ook op dat veel in- en uitlopend personeel, krakende deuren, deuren die te hard worden dichtgeslagen of overleg tussen medewerkers in de huiskamer voor de bewoners storend kan werken. Hier zijn meteen oplossingen voor te bedenken.

- Vermijd geluiden:
  - sluit geluidloos deuren
  - beperk geluiden van tv of radio
  - wees bewust van omgevingsgeluiden
- Richt de ruimte zo in dat bewoners zich af kunnen zonderen.
- Organiseer prikkelarme en prikkelvrije activiteiten per persoon (bewustmaken van mensen).
- Wees kritisch op het in- en uitlopen van personeel op de afdelingen (en maak hen bewust van het effect hiervan).
- Stem activiteiten af op het individu (zie ook daginvulling).
- Wees bewust van de invloed van 'stress' van medewerkers op de bewoners.

Ervaringen en inspiratie

Zelf aan de slag

PRIKKELARME AFDELING

WZH experimenteert met prikkelarme afdelingen. In de praktijk betekent dit dat er geen overleggen meer plaatsvinden op de afdeling. Ook komen bezoekers alleen nog in de kamers van bewoners en in de recreatiezaal.

‘Op de prikkelarme afdelingen zien we zichtbaar meer rust bij bewoners en minder meldingen van incidenten.’ - WZH

‘Groepsactiviteiten als zang, optredens, therapiehonden, activiteiten kunnen voor spanning zorgen. We gaan gerichter kijken wat de bewoner zelf vraagt of nodig heeft.’ - Stichting Zorgcentra Marga Klompé

Zorgen voor meer rust in de woonomgeving:

- [Onderzoeksresultaten: Bewust worden van prikkels die je als zorgmedewerker zelf veroorzaakt](#)
- [E-learning Probleemgedrag bij dementie](#)
- [E-learning Dementie en verstoorde prikkelverwerking](#)
- [E-learning Dementie en de fysieke omgeving](#)

4. Afspraken met en over bezoek

Afspraken met en over bezoek

Inzichten uit de praktijk

SITUATIE

Het sluiten van verpleeghuizen voor bezoek was één van de (meest ingrijpende) maatregelen tijdens de eerste coronagolf in maart 2020.

Een maatregel met zowel veel positieve als negatieve effecten. Geen of minder bezoek zorgde enerzijds voor meer rust in de verpleeghuizen, waardoor sommige bewoners zich zichtbaar beter voelden. Anderzijds leidde dit bij sommige bewoners ook tot veel onbegrip, verdriet en apathie.

BEZOEKEN OP EEN ANDERE MANIER

Voor familie was het vaak erg moeilijk om niet op bezoek te mogen komen. Bij veel verpleeghuizen leidde deze maatregel tot creatieve oplossingen. Denk bijvoorbeeld aan bezoek via hoogwerkers voor het raam of de nieuw ingerichte babbelboxen om toch (op afstand) met elkaar te kunnen spreken. Deze maatregel en oplossingen leidde tot nieuwe inzichten over bezoekafspraken.

- Bied een structuur aan met vaste bezoektijden en daarmee vaste rusttijden voor bezoekers.
- Stem met mantelzorgers af over bezoekvorm.
- Stel limieten aan het aantal bezoekers en ga in gesprek met bezoekers die te veel prikkels veroorzaken.
- Maak duidelijke afspraken met bezoekers over het rustig binnenkomen en maak hen bewust van de effecten.
- Overweeg wat de beste locatie is om bezoek te ontvangen; op de eigen woning of afgezonderd van andere bewoners (restaurant of terras).

Ervaringen en inspiratie

'Tijdens corona stuurden we eens in de twee weken familieleden een update in het familieportaal. Familie vindt dit heel fijn. Dat blijven we zeker doen.' - Stichting Zorgcombinatie Marga Klompé

Zelf aan de slag

BEGRIIP DOOR UITLEGGEN VAN DE BEZOEKREGELING

WZH experimenteert met minder bezoek op de afdelingen. Dit is voor bezoekers een verandering en soms moeilijk. Onder andere een flyer op de afdeling met een uitleg over de positieve effecten hiervan op de bewoners, zorgt voor begrip bij bezoekers. Naast geven nu zelf ook aan minder onrust te ervaren bij hun naaste.

BEZOEK ALLEEN IN EIGEN APPARTEMENT OF KAMER

Stichting Zorgcombinatie Marga Klompé liet na de eerste coronagolf weer gelimiteerd bezoek toe in het eigen appartement of kamer. Dit zorgt voor meer rust op de huiskamers voor de bewoners. Daarom is besloten dit te continueren.

Afspraken met en over bezoek:

- [Handreiking bezoek en sociaal contact in verpleeghuizen bij corona](#)
- [E-learning Dementie en de relatie met de familie](#)

'We merken dat mantelzorgers veel invloed hebben op onbegrepen gedrag en daarom willen we hen kennis en handvatten aanreiken over de invloed van prikkels, zodat zij onder andere hun communicatie kunnen afstemmen op hun naasten.' Topaz

BRONNEN

1. Alzheimer Europe. (2020). Alzheimer Europe recommendations on promoting the wellbeing of people with dementia and carers during the COVID-19 pandemic. Geraadpleegd van [https://www.alzheimer-europe.org/Policy/Our-opinion-on/Wellbeing-of-people-with-dementia-during-COVID-19-pandemic/\(language\)/eng-GB](https://www.alzheimer-europe.org/Policy/Our-opinion-on/Wellbeing-of-people-with-dementia-during-COVID-19-pandemic/(language)/eng-GB)
2. Bate, P., & Robert, G. (2006). Experience-based design: from redesigning the system around the patient to co-designing services with the patient. *BMJ Quality & Safety*, 15(5), 307-310.
3. de Waal, MWM., van Tol, L., Groothuijse, J., den Oude, A., Achterberg, WP., & Zuidema, SU. (2020). Corona-onderzoek Verpleeghuizen.
4. El Haj, M., Altintas, E., Chapelet, G., Kapogiannis, D., & Gallouj, K. (2020). High depression and anxiety in people with Alzheimer's disease living in retirement homes during the covid-19 crisis. *Psychiatry Research*, 291, 113294.
5. Gerritsen, D. L., & Voshaar, R. C. O. (2020). The effects of the COVID-19 virus on mental healthcare for older people in The Netherlands. *International Psychogeriatrics*, 1-4.
6. Gerritsen, D., Leontjevas, R., Bakker, C., Koopmans, R., Smalbrugge, M., & Teunisse, S.. (2020, mei). Probleemgedrag bij verpleeghuisbewoners en COVID-19 maatregelen. Geraadpleegd van <https://www.ukonnetwerk.nl/media/1498/probleemgedragcovidenquete-ukon.pdf>
7. Hado, E., & Friss Feinberg, L. (2020). Amid the COVID-19 Pandemic, Meaningful Communication between Family Caregivers and Residents of Long-Term Care Facilities is Imperative. *Journal of Aging & Social Policy*, 1-6.
8. Iaboni, A. et al. (2020). Achieving Safe, Effective and Compassionate Quarantine or Isolation of Older Adults with Dementia in Nursing Homes. *The American Journal of Geriatric Psychiatry*.
9. Koopmans, R., Gerritsen, D., Luijkx, K., Zuidema, S., Hertogh, C., Verbeek, H. et al. (2020). Verruiming van de bezoeksregeling in verpleeghuizen: bevindingen van de diepte-monitoring na 3 weken.
10. Padala, S. P., Jendro, A. M., & Orr, L. C. (2020). Facetime to reduce behavioral problems in a nursing home resident with Alzheimer's dementia during COVID-19. *Psychiatry Research*.
11. Rajan, S., & Mckee, M. (2020). Learning from the impacts of COVID-19 on care homes: a pilot survey. *LTCcovid, International Long-Term Care Policy Network, CPEC-LSE*, 9.
12. Ryoo, N. et al. (2020). Coping with Dementia in the Middle of the COVID-19 Pandemic. *Journal of Korean medical science*, 35(42).
13. Simonetti, A. et al. (2020). Neuropsychiatric Symptoms in Elderly With Dementia During COVID-19 Pandemic: Definition, Treatment, and Future Directions. *Frontiers in psychiatry*, 11.
14. Steyaert, J., de Wachter, L., & Dely, H. (2020). Dementiezorg in Tijden van Corona. Geraadpleegd van https://www.dementie.be/wp-content/uploads/2020/07/20200715_DementiezorgInTijdenVanCoronaEDV20.pdf
15. Trimbos Instituut. (2018). Onbegrepen gedrag in de verpleeghuiszorg voor mensen met dementie; Monitor Woonvormen Dementie. Geraadpleegd van <https://www.trimbos.nl/docs/05ef6b08-d544-4b78-a437-30b59ce33ab3.pdf>
16. UKON Netwerk. (2020). Klaar voor een nieuwe golf? – Onderzoek naar aanleiding van de verruiming van de bezoeksregeling in verpleeghuizen. Geraadpleegd van <https://www.ukonnetwerk.nl/media/1600/monitor-resultaten-vws-rapport-16-oktober-2020.pdf>
17. Van der Roest, H., Prins, M., van der Velden, C., Steinmetz, S., Stolte, E., van Tilburg, T. G., & de Vries, D. H. (2020). De impact van sociale isolatie onder bewoners van verpleeg- en verzorgingshuizen ten tijde van het nieuwe coronavirus. Geraadpleegd van <https://www.trimbos.nl/docs/8b10851a-9159-448f-9a82-1ebf5f560066.pdf>

Colofon

Dit kennisproduct is tot stand gekomen in samenwerking met zeven verpleeghuisorganisaties en met input van twee instanties die zich inzetten voor de zorg aan mensen met dementie.

VERPLEEGHUISORGANISATIES

- [Atlant](#)
- [Avoord](#)
- [Axion Continu](#)
- [Marga Klompe](#)
- [Topaz](#)
- [Woonzorgcentra Haaglanden \(WZH\)](#)
- [Zonnehuis Groep Amstelland \(ZHGA\)](#)

INPUT VAN

- [Centrum voor Consultatie en Expertise](#)
- [Waardigheid en Trots](#)

GESCHREVEN DOOR

Lotte Bergen (Vilans)

Paula Gerring (Vilans)

Elize van Wijk (Vilans)

Ilse Raats ([Zorg van Betekenis](#))

Vormgeving door Seline Noteboom (Vilans) en

Marcom+design, Utrecht

December 2020 ©

Wil je meer informatie?

Kijk op [Kennisnetwerk Dementie | Vilans](#)

